

Warszawa, 23 lutego 2017 r.

Stanowisko

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

Krajowej Rady Radców Prawnych

1. Przedmiot sprawy.

W dniu 13 stycznia 2017 r. do Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych (dalej: Komisja) skierowany został przez radcę prawnego wniosek o interpretację art. 15 ust. 1 ustawy o radcach prawnych oraz postanowien Kodeksu Etyki Radcy Prawnego pod kątem istnienia po stronie radcy prawnego obowiązku przedłożenia w trakcie kontroli skarbowej dokumentów finansowych (przed wszystkim faktur VAT wystawionych klientom).

2. Zagadnienie podlegające rozstrzygnięciu.

Jak wynika z treści pisma inicjującego przedstawienie poniższego stanowiska Komisji, w ramach wszczętej procedury kontroli skarbowej radca prawny, prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, został zobowiązany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego do przedłożenia dokumentów finansowych (przed wszystkim faktur VAT wystawionych klientom). W związku z powyższym radca prawny, wobec ciężącego na nim obowiązku dochowania tajemnicy zawodowej, który odnosi się do „wszystkich tworzonej dokumentów”, powziął wątpliwości odnoszące się do wykonania nałożonego przez organ kontroli zobowiązania.

3. Źródła prawa i materiały wykorzystane do zajęcia stanowiska.

Dla przedstawienia stanowiska w sprawie, oparto się na następujących przepisach prawa:

- 1) Ustawa z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 233 ze zm.) – art. 3 ust. 3,
- 2) Kodeks Etyki Radcy Prawnego - Uchwała Nr 3/2014 NKZRP z dn. 22.11.2014 r.,
- 3) Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2016 r. poz. 710 tj. z dnia 2016.05.25 z późn. zm.) – art. 106 a – 106 e
- 4) Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r. poz. 201 tj. z dnia 2017.02.01) – art. 286 § 1.

Dla ustalenia stanu faktycznego wykorzystano wniosek radcy prawnego z dnia 13 stycznia 2017 r.

4. Analiza zagadnienia

Na wstępie wskazać należy, iż wobec braku precyzyjnego określenia we wniosku inicjującym przedstawienie niniejszego stanowiska, z jakimi konkretnie „dokumentami finansowymi” (innymi niż faktury VAT), związane są wątpliwości powzięte przez radcę prawnego, Komisja nie miała możliwości ustosunkowania się do pytania dotyczącego owych, bliżej niesprecyzowanych dokumentów. Przedstawione poniżej stanowisko odnosi się z tej przyczyny

przed wszystkim do kwestii możliwości udostępniania przez radcę prawnego organom kontroli skarbowej wystawianych na rzecz klientów faktur VAT. Nie wyklucza to oczywiście możliwości przyjęcia, iż przedstawione stanowisko Komisji pozostaje aktualne również do innych dokumentów finansowych, związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez radcę prawnego.

Faktura VAT jest dokumentem księgowym, rozliczeniowym dla celów podatkowych, ale też jednym z dowodów źródłowych, stwierdzających dokonanie danej operacji gospodarczej. W orzecznictwie podkreśla się, że wystawienie faktury, następnie przyjęcie przez kontrahenta, zaksięgowanie bez żadnych korekt i zastrzeżeń daje podstawę do domniemania, że dokonane w ewidencji księgowej zapisy są odzwierciedleniem stanu, zgodne z rzeczywistym przebiegiem zaфіktrowanej operacji gospodarczej. Podmiot ponosi jednocześnie odpowiedzialność za prawidłowe wystawienie faktury, którą można rozważać na trzech płaszczyznach: podatkowej, karniej skarbowej oraz karniej.

W art. 106 e ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług wskazano jakie elementy, obowiązywanie, powinny znaleźć się w treści dokumentu stanowiącego fakturę. Do elementów takich zalicza się w szczególności imiona i nazwiska lub nazwy podatnika i nabywcy towarów lub usług oraz ich adresy oraz nazwę (rodzaj) towaru lub usługi.

Art. 286 § 1 Ordynacji podatkowej stanowi z kolei, iż do uprawnień podmiotu dokonującego kontroli skarbowej należy m. in. żądanie udostępnienia akt, ksiąg i wszelkiego rodzaju dokumentów związanych z przedmiotem kontroli.

W świetle powyższego stwierdzić należy, iż faktura VAT jest dokumentem, którego treść musi spełniać określone, wynikające wprost z przepisów prawa wymogi. Na podstawie tego dokumentu dokonywana jest przez organ podatkowy ocena spełnienia obowiązku publicznego, jakim jest obowiązek podatkowy. Właścicie organy są w związku z tym uprawnione do tego, aby kontrolować prawidłowość wystawiania faktur VAT, a tym samym, w ramach przeprowadzanych czynności kontrolnych, mogą żądać ich udostępnienia.

Jakkolwiek można spójnie poglądy, iż dane podmiotu na rzecz którego radca prawny świadczył usługi, a także sam fakt udzielenia pomocy prawnej klientowi są objęte tajemnicą zawodową (choćby ani w ustawie o radcach prawnych ani też w Kodeksie Etyki, zarówno aktualnym i poprzednio obowiązującym, nie ma bezpośredniego odniesienia się do ujawnienia przez radcę prawnego samego faktu udzielenia pomocy prawnej klientowi) należy przyjąć, iż ujawnienie tego rodzaju informacji nie stanowi naruszenia tajemnicy zawodowej, w sytuacji gdy wynika to z konieczności wywiązania się przez radcę prawnego z obowiązków wobec organów państwa, w tym zwłaszcza wobec organów kontroli skarbowej.

Tajemnicą zawodową nie są objęte w związku z tym dane personalne klienta i ogólna informacja (wiadza) o rodzaju świadczonych usług, w jakim jest to niezbędne m. in. do ustalenia podstawy opodatkowania, powstania obowiązku podatkowego, ustalenia stawki podatku albo innego elementu konstrukcyjnego kontrolowanego podatka.

Stanowisko to znalazło w szczególności potwierdzenie w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z Katowicach z dn. 21.09.1998 r., I SA/Ka 2214/96, OSP 1999 nr 12 poz. 212. W orzeczeniu tym Naczelnny Sąd Administracyjny orzekł, iż adwokat nie może odmówić ujawnienia uprawniomym organom (władzom skarbowym) okazania źródłowych dokumentów finansowych, w szczególności faktur wywiarzanych w związku ze świadczeniem pomocy prawnej. W takim przypadku adwokat nie może więc z powołaniem się na tajemnicę

zawodową, odróżnić ujawniania danych personalnych klientów oraz ogólnej informacji o charakterze udzielonej im pomocy prawnej.

Należy mieć jednak na uwadze, iż powinnością radcy prawnego jest oględność i ogólnikowość w opisie usługi umieszczanej na dokumentach finansowych (fakturach, rachunkach itp.), tj. dbałość o to aby informacje te nie wykraczały poza zakres niezbędny z punktu widzenia wymogów przepisów prawa.

5. Podsumowanie

W świetle przytoczonych okoliczności, w stanie faktycznym stanowiącym podstawę przedstawienia niniejszego stanowiska Komisji, przyjęcie należy, iż radca prawny nie może odmówić wykonania należonego przez organ kontroli skarbowej obowiązku przedłożenia faktur VAT wystawianych na rzecz klientów, powodując się na fakt, iż dane ujawnione w treści tego rodzaju dokumentów objęte są tajemnicą zawodową. Powyższe odniesienie należy także do innych dokumentów finansowych, związanych z prowadzeniem przez radcę prawnego działalności gospodarczej, w których (zgodnie z obowiązującymi wymogami prawa) podawane są dane personalne klienta i informacja o usłudze, jak została wykonana na jego rzecz przez radcę prawnego.

Opracował:

r. pr. Tomasz Korpusiński

Przewodniczący Komisji
Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r. pr. Ryszard Wilmagowicz